

T.C. Sağlık Bakanlığı

OKUL SAĞLIĞI HİZMETLERİ

MEVCUT DURUM

Dr. Deniz Çalışkan
A.Ü.T.F. Halk Sağlığı AD

AMAÇ

- Üç saatlik bu sunumun ardından öğrencilerin Türkiye'de Birinci basamakta sunulan okul sağlığı hizmetlerini tanımlamaları ve çocuk sağlığı açısından önemini kavramaları amaçlanmıştır.

ÖĞRENİM HEDEFLERİ

- Okul sağlığı hizmeti kavramının tanımlanması,
- Okul sağlığı hizmetlerinin alt bileşenlerinin tanımlanması,
- Öğrenci-Öğretmen-Sağlık Çalışanı açısından okul sağlığı hizmetlerinin oluşturulması
- Okula girişte başlangıç ve izlemde periyodik muayenelerin sıralanması,
- Okul çağı çocuklarında öncelikli sağlık sorunlarını sıralama
- Okul taramalarında öncelikli amaç ve yöntemleri belirleme

Tanım

- Okul sağlığı, öğrencilerin ve okul çalışanlarının sağlığının değerlendirilmesi, geliştirilmesi, sağlıklı okul yaşamının sağlanması ve sürdürülmesi, öğrenciye ve dolayısıyla topluma sağlık eğitiminin verilmesi için yapılan çalışmaların tümü

Kaynak: Birinci Basamak Sağlık Çalışanlarına Yönelik Okul Sağlığı Rehberi

Okul Sağlığı Hizmetleri

- Öğrenciler ve okul personelinin aileleri ile birlikte sağlık durumlarının değerlendirilmesi, geliştirilmesi,
- Sağlıklı okul yaşamının sağlanması ve sürdürülmesi;
- Öğrencilere (toplumun yaklaşık beşte biri, aileleri ile birlikte düşünöldüğünde ise, toplumun hemen hemen yarısına ulaşmaktadır) doğrudan ya da dolaylı olarak sağlık eğitimi verilmesi için yapılan çalışmalaradır.

Kapsam

- Okul çevre sağlığı hizmetleri,
- Okulun fiziki çevresi, yeri ve konumu,
- Okulun mutfak, yemekhane ve kantinlerinin uygunluğu,
- Tuvaletlerin uygunluğu,
- Okul içme ve kullanma suları,
- Öğrencilerinin sağlığının değerlendirmesi (okula kabul muayenesi ve okul sağlığında izlem),
- Okul sağlığı hizmetlerinin değerlendirilmesi (okul sağlığı değerlendirme formu),
- Okullarda sağlık eğitimi çalışmaları,
- Okullarda sağlığın korunması ve geliştirilmesine yönelik çalışmaları (sağlıklı beslenme, fiziksel aktivitenin teşviki, sigara, alkol ve madde kötüye kullanımının önlenmesi, ruh sağlığına yönelik çalışmalar, şiddetin önlenmesi, çocuk istismarına yaklaşım, kazalardan koruma, afet bilinci ve ilkyardım, kronik hastalıklara yaklaşım, bulaşıcı hastalıklar ile mücadele, ağız ve diş sağlığı hizmetleri ve sektörlerarası işbirliği çalışmaları)

Okul Sağlığı Ekibi

Hekim

- *Okul personeli ve öğrencilere sağlık eğitimi
- *Hemşire ve diğer ekip üyelerinin eğitimi
- *Okul personeli ve öğrencilere danışmanlık
- *Öğrenci muayenesi
- *Okul sağlığı programını yapma-yürütme-denetleme

Hemşire

- *Fizik muayene ve taramalarda hekime yardım
- *Öğretmenlere ve ailelere bilgi verme
- *Sağlık eğitimi
- *İlkyardım
- *Kayıtların tutulması
- *Aşıların yapılması

Öğretmen

- *Yeterli sağlık bilgisini edinme ve ekibi destekleme
- *İyi bir gözlemci niteliği kazanma ve uygulama
- *Aile ile işbirliğini sağlama-sürdürme

TÜRKİYEDE OKUL SAĞLIĞI ÇALIŞMALARI

- En eski belge 10 Subat 1912 tarihli “Bilumum Mekatipte Emraz-ı Sariyenin Meni,Te vessüü ve İntisarı Hakkında Nizamname”dir. Bu belgede bulaşıcı hastalıklarla savaş konusunda görev eğitim kurumlarına yüklenmiş olup sağlık müfettişleri ile işbirliği önerilmektedir.
- Millî Eğitim Bakanlığının sorumluluğu altında 1912 yılında başlamıştır.
- Bu nizamnameden bir yıl sonra 23 Eylül 1913 yılında çıkarılan “Tedrisatı İptidaiye Kanunu Muvakkatı” ile ilkokul eğitimi zorunlu kılınarak, okullarda sağlıklı bir çevre sağlanması konusunda eğitim yetkilileri sorumlu kılınmıştır. Yasaya göre sağlık müfettişleri ve belediye hekimleri denetimden sorumlu tutulmuştur.

TÜRKİYEDE OKUL SAĞLIĞI ÇALIŞMALARI

- 3 Ocak 1927’de yayınlanan bir yönerge ile ilkokul müfettişlerine, okulların hijyenik koşullarının ve öğrencilerin sağlık durumlarının incelenmesi yetkisi verilmiş ve okul sağlık denetimleri sırasında dikkat edilmesi gereken konular saptanmıştır. Bu yönetmelikle önemli sağlık konularına değinilmiş ve bu sorunların giderilmesinde öğretmenler görevlendirilmiştir.
- 1930 yılında çıkarılan Umumi Hıfzıssıha Kanunu’nun 163. ve 164. maddeleri okul sağlığı ile ilgilidir
- 1961 yılında 224 sayılı Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkındaki Kanuna dayanılarak çıkartılan 154 sayılı yönerge ile okul sağlığı hizmetleri ve görevlileri açık bir şekilde ortaya konulmuştur. Yönergede “sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği bölgelerde sağlık ocağı hekimi okul sağlığı hizmetlerinden sorumludur” denilmekte, ayrıca; hemşire, köy ebeleri, sağlık memuru, okul öğretmeni, personeli ve çocuğun aileleri ile işbirliği kurularak ekip halinde çalışmalarının zorunlu olduğu belirtilmektedir.

TÜRKİYEDE OKUL SAĞLIĞI ÇALIŞMALARI

- Anaokulları ve ilkokullarda “Okul Hijyeni” örgütünün kurulmasını sağlayan yasa tasarısı 5. Milli Eğitim Şurası toplantısında (1953) kabul edilmiştir.
- Milli Eğitim Şura toplantısında (1962) ise okul hekimi, okul spor hekimi, okul hemşiresi yetiştirilmesinin kararlaştırıldığı görülmektedir.
- Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı’nın 1984 yılında yayınladığı “Sağlık Hizmetleri Uygulama Rehberi”nde okul sağlığı hizmetlerinin ele alınma biçimi ve okul sağlığının tanımı yapılmıştır.

Tarihçe

- Sağlığı Geliştiren Okul projesi Dñnya Sağlık Örgütü (WHO), Birleşmiş Milletler, Eğitsel, Bilimsel ve Kùltürel Organizasyonu (UNESCO), Avrupa Topluluğu Komisyonu (CEC), Avrupa Konseyi (CE) nin katkılarıyla oluşmuştur.
- Avrupa' da ilk uygulamalar 1991 yılında Polonya, Macaristan, Çek Cumhuriyeti ve Slovakya'da başlatılmıştır. Avrupa'da 50 den fazla ÷lke 500 bin civarında öğrenci bu proje kapsamındadır.

TÜRKİYEDE OKUL SAĞLIĞI ÇALIŞMALARI

- 1994 yılında ise, DSÖ' nün birçok Avrupa ülkesinde yürüttüğü “Sağlığı Geliştiren Okullar Projesi” çalışmalarına, çeşitli bölgelerden seçtiği 10 pilot okul ile ülkemiz de katılmıştır. 1995 yılında Avrupa’da Sağlığı Geliştiren Okullar Ağı (ASGOP) (The European Network of Health Promoting Schools) sisteminde Türkiye’nin de katılması ile Millî Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı’nın arasında imzalanan protokol ile çalışmalar başlanmıştır. 2004 yılında 81 ilde 106 ilköğretim okuluna yaygınlaştırılan program, kardeş okul programı ile okul sayısı 208’e ulaşmıştır.

TÜRKİYEDE OKUL SAĞLIĞI ÇALIŞMALARI

- 29.09.2010 tarihli ve 27714 sayılı Resmi Gazete’de Başbakanlık Genelgesi olarak yayımlanan “Türkiye Sağlıklı Beslenme ve Hareketli Hayat Programı”nın **“Okullarda Obezite ile Mücadelede Yeterli ve Dengeli Beslenme ve Düzenli Fiziksel Aktivite Alışkanlığının Kazandırılması”** başlığı kapsamında “Çocukluk ve Adolesan Döneminde Yeterli ve Dengeli Beslenmenin Sağlanması İçin Temel Besin Gruplarında Yer Alan Besinlerin Tüketiminin Özendirilmesine Yönelik Beslenme Programlarının Yürütülmesi, Beslenme Hizmetlerinin Periyodik Olarak Denetlenmesinin Sağlanması“ stratejisi yer almaktadır.Bu stratejiye bağlı olarak;
- “İlk Öğretim Okullarında Okul Sütü Programının Başlatılması”
- “Okul kantinleri ve yemekhanelerinde yürütülen beslenme hizmetlerinde sağlıklı uygulamaların teşviki için çeşitli kampanya ve aktiviteler (Beyaz Bayrak Projesi, Beslenme Dostu Okul vb.) yürütülmesi”
- “Okul kantin ve yemekhanelerindeki beslenme hizmetlerinin belirli aralıklarla yeterli ve dengeli beslenme ve besin güvenliği kriterlerine uygunluğu açısından denetiminin sağlanması” faaliyetleri bulunmaktadır.

Türkiye’de Okul Sağlığı Hizmetleri

- Milli Eğitim Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı arasında 1996 yılında kabul edilen “Okul Sağlığı Hizmetleri İşbirliği Protokolü” ile bu hizmetler ülke genelinde standardize edilmiştir.
- Sağlık Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı işbirliği ile 2006 yılında “Beyaz Bayrak Projesi” kapsamında okulların, temizlik ve hijyen açısından değerlendirilmesi başlatılmıştır. Bu Proje “Temiz Okul, Sağlıklı Okul” sloganıyla yürütülmektedir.
- Sağlık Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı’nın işbirliği ile hazırlanan ve 17 Nisan 2007 tarihinde yürürlüğe giren “Okul Kantinlerinin Denetimi ve Uyulacak Hijyen Kuralları Genelgesi” ve Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün 11/09/2008 tarih ve 58 sayılı “Okul Sağlığı Hizmetleri Genelgesi” okul sağlığı hizmetleri ile ilgili yakın dönemde uygulamaya giren mevzuat içinde yer almıştır.
- Aile Hekimliğinin Uygulandığı İllerde Toplum Sağlığı Merkezleri Kurulması ve Çalıştırılmasına Dair Yönerge’de (2010 tarihli) okul sağlığı hizmetleri, toplu yaşam alanları sağlık hizmetleri ile beraber değerlendirilerek Madde 29’da ele alınmıştır.

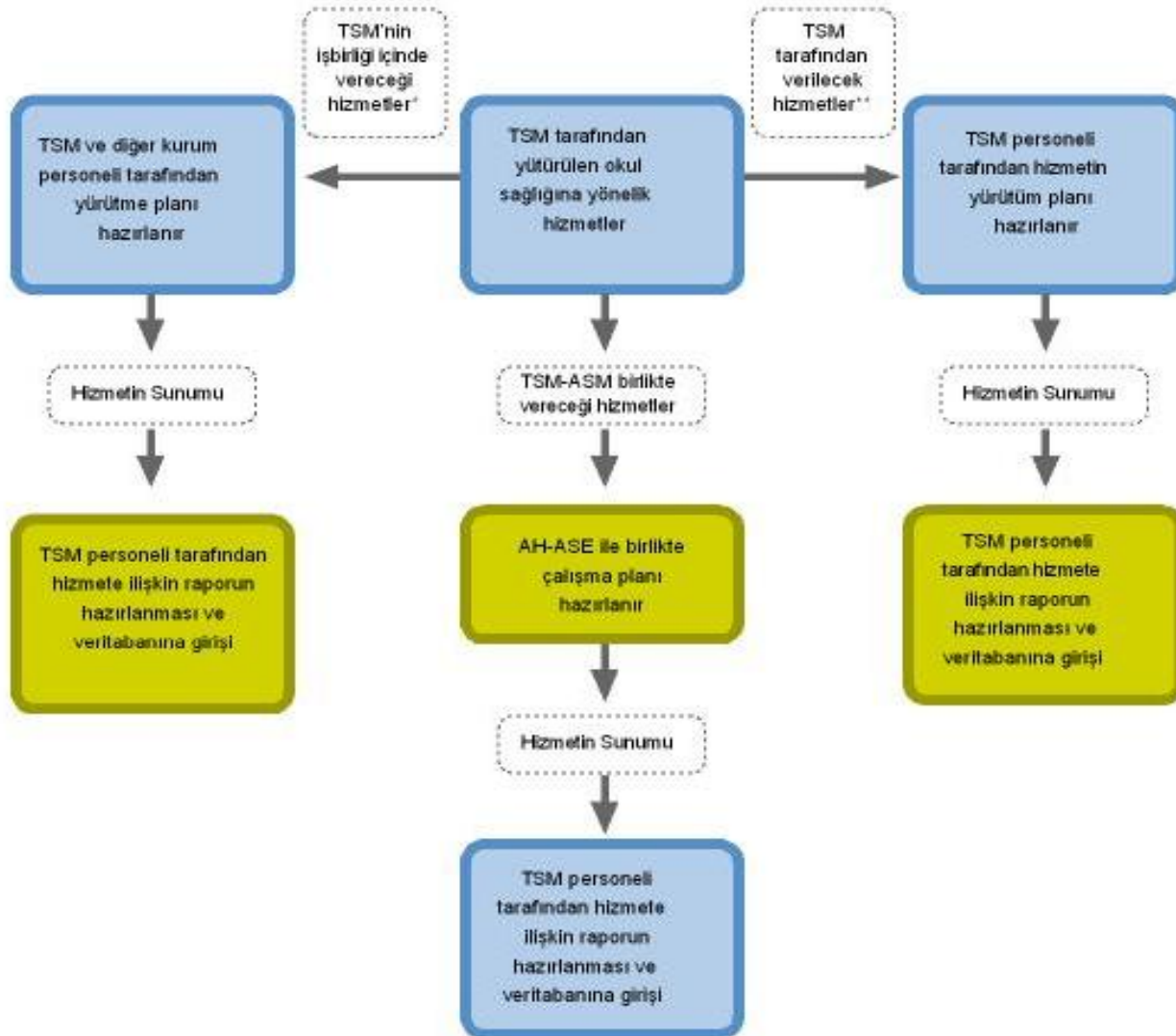
Toplu Yaşam Alanları ve Okul Sağlığı Hizmetleri

- **Madde 29-**
- (1) Bölgesindeki okul, özellikle yatılı bölümü olan veya özellikli okul (bedensel engelliler için vb.), yurt (resmi ve özel), huzurevi ve çocuk esirgeme kurumu, otel, motel, pansiyon gibi konaklama yerlerinin sağlık ve genel hijyen kuralları yönünden yılda en az iki kez kontrolünü yapar. Bu kontrol esnasında okullardaki hastalık yoğunluğunu değerlendirir.

Toplu Yaşam Alanları ve Okul Sağlığı Hizmetleri

- **Madde 29-**
- (2) Kurum ve kuruluşlardaki suların kaynaklarını, şebeke durumunu ve depo denetimini yaparak bakteriyolojik ve kimyasal değerlendirmeler için su numuneleri alır, ayrıca tuvaletler, kantin, yemekhane, yatakhane, spor sahası, havuzlar vb. bölümleri değerlendirir. Bölgesindeki öğrencinin okula kayıtlarında aile hekimince periyodik muayenesinin yapılmasını sağlar, sonuçları ve aşılama durumlarını okul idaresi ile birlikte değerlendirir. Okullarda aile sağlığı merkezleri ve diğer sağlık kurumları ile işbirliği yaparak, aile ve okul idaresinin katılımıyla madde bağımlılığına ve şiddete karşı eğitim yolu ile mücadele edilmesini sağlar. Sağlık Bakanlığı'nın belirlediği sağlıklı beslenme, fiziksel aktivite ve benzeri eğitim ve uygulamalarla ilgili konularda okul idaresi ile işbirliği yapar."

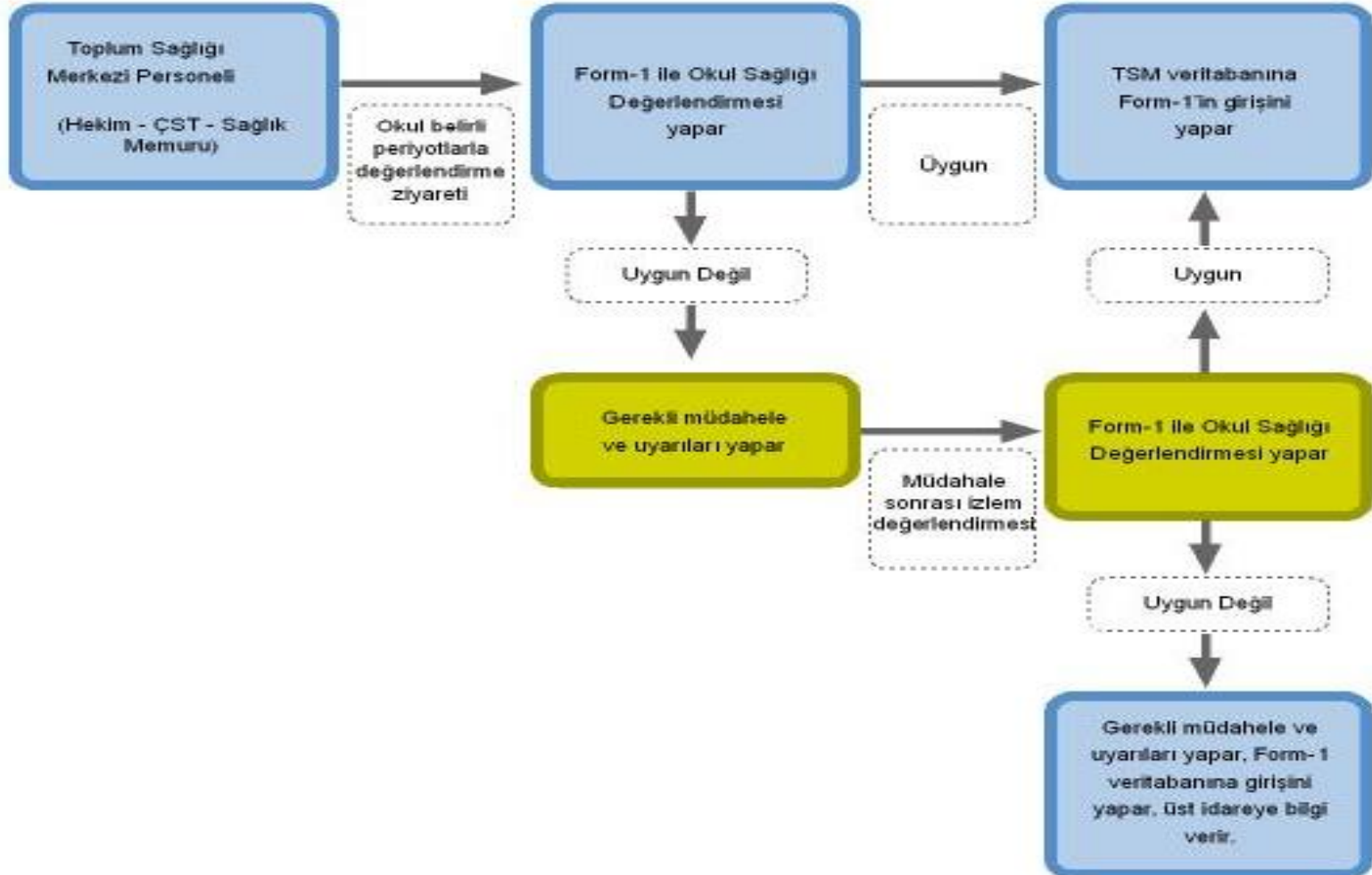

Eğitim, sağlığı geliştirme, çocuk istismarı, şiddetin önlenmesi vb. faaliyetleri kapsar.

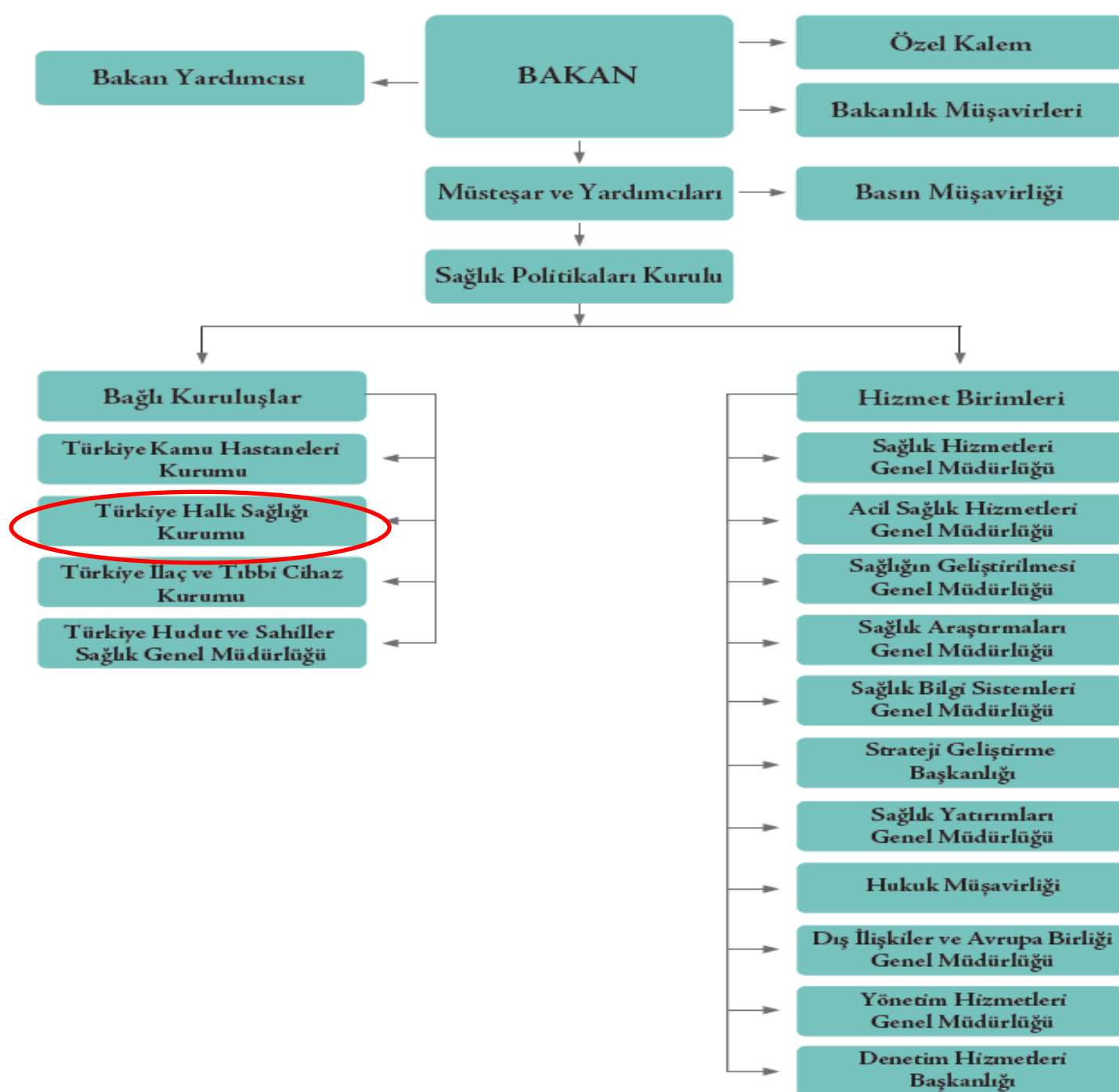
Sağlık eğitimi, beslenme, çevre değerlendirmesi vb. faaliyetleri kapsar.

Toplum Sağlığı Merkezi tarafından okullar, bir genel değerlendirme ve bir izleme olmak üzere yılda en az 2 defa değerlendirme yapar.

* Periyodik muayene sonunda hastalık saptanan öğrencilerin tedavisini yapar ya da bir üst basamağa sevk eder. Kronik hastalıklar durumunda ise Aile Hekimi 3 aylık periyotlarda izlem yapar ve Form-2'yi güncelleyerek AHBS'ye girişini yapar.

► Şekil 2. Sağlık Bakanlığı Merkez Teşkilatı

Kurum Başkanı

Hukuk Müşavirliği

Strateji Geliştirme DB.

Denetim Hizmetleri DB.

Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri Başkan Yardımcılığı

Aile Hekimliği Uygulama DB.

Aile Hekimliği İzleme ve Değerlendirme DB.

Aile Hekimliği Eğitim ve Geliştirme DB.

Toplum Sağlığı Hizmetleri DB.

Birinci Basamak Sağlık Kuruluşları Planlama ve Organizasyon DB.

Bulaşıcı Hastalıklar Kontrol Programları Başkan Yardımcılığı

Erken Uyarı-Cevap ve Sahâ Epidemiyolojisi DB.

Bulaşıcı Hastalıklar DB.

Aşı ile Önlenebilir Hastalıklar DB

Zoonotik ve Vektörel Hastalıklar DB.

Tüberküloz DB.

Mikrobiyoloji Referans Laboratuvarları DB.

Bulaşıcı Olmayan Hastalıklar Programlar ve Kansere Başkan Yardımcılığı

Tütün ve Diğer Bağımlılık Yapıcı Maddelerle Mücadele DB.

Kanser DB.

Ruh Sağlığı Programları DB.

Obezite, Diyabet ve Metabolik Hastalıklar DB.

Kronik Hastalıklar, Yaşlı Sağlığı ve Özürlüler DB.

Kadın ve Üreme Sağlığı DB.

Çocuk ve Ergen Sağlığı DB.

Tüketici ve Çalışan Güvenliği Başkan Yardımcılığı

Çalışan Sağlığı ve Güvenliği DB.

Çevre Sağlığı DB.

Tüketici Güvenliği Laboratuvarları DB.

Halk Sağlığı Laboratuvarları DB.

Biyolojik Ürünler Araştırma ve Geliştirme DB.

Destek Hizmetleri Başkan Yardımcılığı

Atama DB.

Özlük İşleri DB.

Döner Sermaye Yönetimi DB.

Satınalma ve İdari İşler DB.

İstatistik ve Bilgi İşlem DB.

Türkiye Halk Sağlığı Kurumu

Obezite, Diyabet ve Metabolik Hastalıklar Daire Başkanlığı

Site Ara

T.C. Sağlık Bakanlığı

- Anasayfa
- Yayınlar
- Haberler
- Sık Sorulan Sorular
- Hakkımızda
- İletişim
- Üyelik

Buradasınız » Okul Sağlığı » Okul Sağlığı

- > Okul Sağlığı
- > Beslenme Dostu Okul Programı
- > Okul Sütü Programı

Okul Sağlığı

Okul çağı, hızlı öğrenme, bilgi ve beceri kazanma ve etkilenme dönemidir. Alışkanlıklar bu dönemde oluşmaya başlar. Büyüme ve gelişme sürecinin olduğu okul çağı döneminde alınacak koruyucu önlemler ileriki yaşlarda genel sağlık durumu üzerinde etkili olabilecek yararlar sağlayacaktır.

Okul sağlığı hizmetleri; öğrenciler, aileler ve okul personelinin sağlık durumlarının değerlendirilmesi, geliştirilmesi, sağlıklı okul yaşamının sağlanması ve sürdürülmesine yönelik okul tabanlı bakış açısıyla ele alınan çalışmalardır. Okul sağlığı hizmetlerinin amacı;

- Okul çağındaki tüm çocukların olabilecek en iyi bedensel, ruhsal ve toplumsal sağlığa kavuşmalarını sağlamak ve sürdürmek,
- Okul çocuklarının sağlıklı bir çevrede gelişimini sağlamak,
- Çocukların, ailelerin ve toplumun sağlık düzeyini yükseltmektir.

Dünyada okul sağlığı programlarının uygulanmasına 19. yüzyılda başlanmış ve 20.yüzyılın ilk yıllarında gelişmiş ülkelerde okul sağlığı uygulamaları rutin hizmet kapsamına alınmıştır. DSÖ, Avrupa Bölge Bürosu 1984 yılından itibaren sağlık eğitimi ve sağlık düzeyini yükseltme programlarını geliştirmeye başlamıştır. DSÖ, 1990'lı yıllarda Sağlığı Geliştiren Okul çalışmalarını bünyesinde teknik sekreteryaya oluşturarak başlatmıştır. Bu proje Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Birleşmiş Milletler, Eğitsel, Bilimsel ve Kültürel Organizasyonu (UNESCO), Avrupa Topluluğu Komisyonu (CEC), Avrupa Konseyi (CE) nin katkılarıyla oluşmuştur. Avrupa' da ilk uygulamalar 1991 yılında Polonya, Macaristan, Çek Cumhuriyeti ve Slovakya'da başlatılmıştır. Avrupa'da 50 den fazla ülke 500 bin civarında öğrenci bu proje kapsamında.

Sağlık Bakanlığı 2013-2017 Stratejik Eylem Planı

Stratejik Amaç 3

Sağlık sisteminin merkezinde “insan” olmalıdır. Bireyin sistem içindeki rolü güçlendirilmelidir. Özellikle durumu olan bireylerin sağlık hizmetine erişimi kolaylaştırılmalıdır. Tüm bireyler finansal riskten korunmalıdır. Sağlık sistemi bireylerin ve çalışanların ihtiyaç ve beklentilerine cevap vermelidir.

HEDEF 3.1. Bireyin kendi sağlığı ile ilgili kararlara aktif katılımını sağlamak için rolünü güçlendirmek

Hedefe Yönelik Stratejiler

3.1.1. Bireyin kendi sağlığı ile ilgili kararlara aktif katılımı konusunda farkındalık oluşturmak

- **Okullarda** bireylerin kendi sağlıkları ile ilgili kararlara aktif katılım bilincini oluşturmak için MEB ile işbirliği yapmak .

Sağlık Bakanlığı 2013-2017 Stratejik Eylem Planı

2.2.3. Çocuk ve ergen sağlığını korumak ve geliştirmek

- Çocuk izlem protokolünü güncellemek
- Ergen izlem protokolünü geliştirmek
- Çocuk izlem merkezlerini yaygınlaştırmak
- Sağlık merkezlerini, genç dostu hizmetlere daha kolay erişimi sağlayacak şekilde yapılandırmak
- Çocuk ve ergenin psikososyal gelişimini destekleyen programları iyileştirmek
- Akut beslenme bozukluğu olan çocuk oranını düşürmek için uygulanan programları iyileştirmek
- Kronik beslenme bozukluğunu önlemek için 6-24 aylık çocukların anne sütü yanında sağlıklı beslenmesinin desteklenmesine devam etmek
- Ülkemize ait 0-18 yaş persentil değerlerini güncellemek için araştırmalar yapmak

Sağlık Bakanlığı 2013-2017 Stratejik Eylem Planı

2.3.3. Koruyucu dış sağlığı hizmetlerinin kullanımını artırmak

- Koruyucu dış sağlığı programını iyileştirmek ve uygulamak
- Koruyucu dış sağlığı hizmetlerinin önemi konusunda farkındalık oluşturmak için toplumda rol model olan kişilerin destek vereceği etkinlikler düzenlemek
- Koruyucu dış sağlığı hizmetlerinin önemi konusunda farkındalık oluşturmak için özel gün ve haftalarda etkinlikler düzenlemek

ilköğretim okullarında öğrencilerde saptanan sağlık sorunları

1. Ağız-diş sağlığı sorunları
2. Akut hastalıklar
3. Kronik hastalıklar
4. Ruh sağlığı hastalıkları
5. Görme kusuru

ilköğretim okullarında öğrencilerde saptanan enfeksiyonlar

- Tonsillofarenjit
- Parazit enfeksiyonları
- Sinüzit
- Üriner sistem enfeksiyonları
- Otit
- Bronşit

Okul Sağlığı Hizmetleri

- A. Sağlık Durumunun Değerlendirilmesi, Korunması ve Geliştirilmesi
- B. Sağlık Eğitimi
- C. Okulda evre Sağlığı
- D. Okul Sağlığı Kayıtlarını Tutma ve Saklama

A. Sağlık Durumunun Değerlendirilmesi, Korunması ve Geliştirilmesi

- Okula kabul muayenesi
- Periyodik fizik muayeneler
- Taramalar
- Bağışıklama
- İlkyardım
- Ruh sağlığı alışmaları
- Beden eğitiminin nemi

Okul Sağlığı Hizmetleri

- Öğrencilerin, öğretmelerin ve okul personelinin;
- Hastalıkları halinde tedavi edilmeleri,
  - kronik hastalığı olanların rehabilite edilmeleri

B. Sağlık Eğitimi

- Okullarda verilecek sağlık eğitiminin amacı, sadece bilgi aktarmak değil, her öğrencinin yaşam boyunca kişisel büyüme ve sağlığını geliştirecek kararlar alabilmesini sağlayacak davranış özellikleri de kazandırmasıdır.
- Bu eğitimlerin öğrenciler yolu ile velilere ulaşması hedeflenebileceği gibi, veliler için de ayrıca eğitim yapılabilir.

İlkokulda sağlık eğitimi konuları

- Vücut organları ve fonksiyonları
- Sağlıklı beslenme
- Kişisel temizlik
- Ağız ve diş bakımı
- Bulaşıcı hastalıklardan korunma
- İlk yardım
- Kazalardan korunma

- Sporun yararları
- Sigaranın zararları
- Çevre temizliği ve bakımı
- Temiz hava ve güneşin yararları
- Sağlıklı giyinme
- Bölgesel hastalıklar (guatr, sıtma vb)
- Sağlık hizmeti veren kişiler, kurumlardan yararlanma

T.C. Sağlık Bakanlığı Çocukluk Dönemi Aşı Takvimi

Aşılar	Doğumda	1. ayın sonu	2. ayın sonu	4. ayın sonu	6. ayın sonu	12. ay sonu	18. ayın sonu	24. ayın sonu	İlköğretim 1. sınıf	İlköğretim 8. sınıf
Hepatit B	I	II			III					
BCG (Verem)			I							
DaBT - İPA - Hib			I	II	III		R			
KPA			I	II	III	R				
KKK						I			R	
DaBT - İPA									R	
OPA					I		II			
Td										R
Hepatit A*							I	II		
Suçiçeği**						I				

*Ekim 2012'den itibaren **Aralık 2012'den itibaren

DaBT-İPA-Hib: Difteri, Aselüler Boğmaca, Tetanoz, İnaktif Polio, Hemofilus Influenza Tip b Aşısı (Beşli Karma Aşı)

KPA: Konjuge Pnömonokok Aşısı

KKK: Kızamık, Kızamıkçık, Kabakulak Aşısı

DaBT-İPA: Difteri, Aselüler Boğmaca, Tetanoz, İnaktif Polio Aşısı (Dörtü Karma Aşı)

OPA: Oral Polio Aşısı (Çocuk Felci Aşısı)

Td: Erişkin Tipi Difteri-Tetanoz Aşısı

R: Rapel (Pekiştirme)

Aşı takvimindeki tüm aşılar ücretsizdir.

C. Okulda Çevre Sağlığı (I)

- okulun ana yollardan uzakta, sakin alanlarda inşa edilmesi önerilir
- okul binası ve sınıflar,
- okulun yakın çevresi,
- tuvaletler,
- havalandırma, aydınlatma, gürültü,
- güvenlik ve kazaların önlenmesi,
- yangın, deprem,
- mutfak ve yemekhane ele alınır

C. Okulda Çevre Sağlığı (II)

- Okul alanı çocuk başına 5 m² ve tüm alan en az 400 m²
- Bina 4 katı geçmemeli
- Sınıflar güney ve güneydoğu tarafına yerleştirilmeli
- Her öğrenciye 2 m² yüzey ve 4-5 m³ hava hacmi
- Sınıf uzunluğu 9 m.den fazla olmamalı, genişliği ortalama 6 m ve yüksekliği ortalama 3-4 m olmalı
- Duvarlar mat ve açık renkte ve pencereler öğrenci sıralarının solunda yer almalı

C. Okulda Çevre Sağlığı (III)

- Tuvaletler her 40 erkek ve 20 kız öğrenciye bir adet düşecek şekilde olmalı, ayrıca her 20 erkek öğrenciye bir pisuar olmalı
- Yangın ve acil çıkış kapıları belirtilmeli, merdivenler yangına dayanıklı malzemedan yapılmalı
- Okulun kantin ve yemekhanesinde çalışan personelin sağlık kontrolleri yapılmalı, gıdaların saklanması ve hazırlanmasında hijyenik kurallara uyulmasına dikkat edilmeli, satılan gıdalar sağlık açısından uygun gıdalar arasından seçilmeli

- Sınıflarda ortalama öğrenci sayısı 35,8
- öğrenci başına düşen ortalama alan 1,34 m²/kişi,
- ortalama sınıf hacmi 3,7 m³/kişi
- Pencerelelerin zeminden yüksekliği tüm sınıflarda 1,2 metrenin altındadır.
- Kızlar tuvaletinde lavabo ve kabin başına düşen öğrenci sayısı 48'dir. Erkekler tuvaletinde 32'dir.
- Kabin musluklarında E.coli üremesi %35,7 olmuştur. Lavabo musluklarının %28,6'sında E.coli üremesi olmuştur.

- 1985-1990 döneminde 9 milyon öğrencinin eğitim gördüğü 57 bin okulda yapılan araştırmada, okulların
- %10unda hiç akan su olmadığı,
- %30unda tuvaletlerin sağlıklı olmadığı,
- %50sinde tuvaletlerde sabun olmadığı saptanmıştır.

- 1995-96'da DSÖ ile işbirliği içinde Türkiye'de "Avrupa'da Sağlığı Geliştiren Okullar Ağı" Projesi kapsamında Sağlıkta Öncü Okul Çalışması başlatıldı.
- Okul Sağlığı Projesi
- Beyaz Bayrak Projesi

Form-2: OKUL SAĞLIĞI ÖĞRENCİ MUAYENE FORMU

Öğrencinin;

Okulu :

Sınıfı :

TC Kimlik :

Adı Soyadı :

Doğum Tarihi : Gün / Ay / Yıl

Cinsiyeti : Kız /Erkek

Boy :

Kilo :

Türkiye'de Okul Sağlığı Hedefleri

- 2010 yılına kadar 1-12 sınıflar arasındaki öğrencilerin okulda beden eğitimi aktivitelerine katılımını en az %50 artırmak
- Okul beslenme programı olan öğle yemeği ve kahvaltı programını en az %90'a çıkarmak
- Ulusal okullarda okul öncesinden 12. sınıfa kadar beslenme eğitimini en az %75'e çıkarmak

Türkiye'de Okul Sağlığı Hedefleri

- Tüm ilköğretim, lise ve kolejlerin müfredatına tütün ve mamullerinden korunma dersini koymak,
- İlköğretim ve liselerdeki alkol ve bağımlılık yapan diğer maddelerden koruyan eğitim programlarını koymak,

Türkiye'de Okul Sağlığı Hedefleri

- 10-18 yaş arası öğrencilerin en az %85'inin aileleri ile veya onların önerdikleri sağlıkçılar ile cinsel yaşamı tartışır hale gelmesi veya okullardan bu bilgileri alması için düzenleme yapmak

Türkiye'de Okul Sağlığı Hedefleri

- İlköğretim ve liselerdeki şiddeti en az %50 azaltmak. Bunun için şiddet karşıtı ve çözümleyici plan hazırlamak
- Okullarda kazalardan korunma ve kontrol için en az %50sinde eğitim planlamak

Türkiye'de Okul Sağlığı Hedefleri

- 4-12 sınıflar arası eğitim programına cinsel yolla bulaşan hastalıklar (HIV) konusundaki eğitimi en az %95'e çıkarmak
- İlköğretim ve liselerde cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korunmayı eğitim kapsamına almak

<http://www.okulsagligi.org/anasayfa/>

TEŞEKKÜR EDERİM...

MEB 2013 FAALİYET RAPORU

OKUL SAĞLIĞI UYGULAMALARI

Çocuğa Yönelik Şiddetin Önlenmesi Projesi: Çocuklara karşı şiddetin aşğıdaki yollarla azaltılması ve önlenmesi, yasal önlemler alınması ve rehberlik hizmetleri' nin tanıtılmasını kapsayan politikaların geliştirilmesi yoluyla izleme ve önleme hizmetlerinin kapasitesinin artırılması, sözel, fiziksel ve psikolojik şiddetten arındırılmış bir okul modeli geliştirilmesi, “Özgüven Sahibi Öğrenciler için Yaşam Becerileri” ile ilgili olarak ailelerin, STK üyelerinin, okulda çalışan eğitim kademesi haricindeki personelin ve eğitim personelinin ve öğrencilerin bilinçlendirilmesidir.

Gençlerde Hijyen ve Cilt Sağlığı Bilincinin Geliştirilmesi Eğitim İş Birliği

Protokolü: T.C. Millî Eğitim Bakanlığı ile Procter & Gamble Satış ve Dağıtım Ltd. Şti. Gillette Markası Arasında Yapılan Gençlerde Hijyen ve Cilt Sağlığı Bilincinin Geliştirilmesi Eğitim İş Birliği Protokolü 28.01.2013 tarihinde imzalanarak iki yıl süreyle uzatılmıştır.

MEB 2013 FAALİYET RAPORU

OKUL SAĞLIĞI UYGULAMALARI

Ergenlik Dönemi Değişim Eğitimi İş Birliği Protokolü: T.C. Millî Eğitim Bakanlığı ile Procter & Gamble Tüketim Malları Sanayi Anonim Şirketi Orkid Markası Arasında Ergenlik Dönemi Değişim Eğitimi İş Birliği Protokolü 28.01.2013 tarihinde imzalanmıştır. Ağız ve Diş Sağlığı Bilincinin Geliştirilmesi İş Birliği Protokolü T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Colgate Palmolive Temizlik Ürünleri Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi ve Tüvana Okuma İstekli Çocuk Eğitim Vakfı Arasında Ağız ve Diş Sağlığı Bilincinin Geliştirilmesi İş Birliği Protokolü 04.02.2013 tarihinde imzalanmıştır.

Beslenme Dostu Okullar Projesi İşbirliği Protokolü: Bakanlığımız ile Sağlık Bakanlığı arasında 21.01.2010 tarihinde imzalanan ve süresi dolan “Beslenme Dostu Okullar Projesi” İş Birliği Protokolü, 20.09.2013 tarihinden itibaren 3 yıl süre ile güncellenerek T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Obezite, Diyabet ve Metabolik Hastalıklar Daire Başkanlığı ile T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü Arasında “Beslenme Dostu Okullar Programı” İş Birliği Protokolü olarak yeniden imzalanmıştır.

Geleneksel Çocuk Oyunları, Akıl Oyunları Yarışmaları Düzenlenmesine İlişkin Protokol: Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü ile Geleneksel Çocuk Oyunları Derneği İş Birliği"nde, Okullar Hayat Olsun Projesi kapsamında Geleneksel Çocuk Oyunları, Akıl Oyunları Yarışmaları Düzenlenmesine İlişkin Protokoldür.

UYGULAMA

29 EKİM ORTA OKULU ÖĞRENCİLERİNİN BESLENME DURUMLARI

- 1.Sınıfınız ve Şubeniz:
- 2.Yaşınız:
- 3.Cinsiyetiniz: 1)Erkek 2)Kız
- 4.Dün sabah ne yediniz veya içtiniz miktarları ile belirtiniz:
- 5.Dün öğlen ne yediniz veya içtiniz miktarları ile belirtiniz:
- 6.Dün akşam ne yediniz veya içtiniz miktarları ile belirtiniz:
- 7.Dün ara öğünlerde ne yediniz veya içtiniz miktarları ile belirtiniz:
- 8.Dün bütün gün kaç bardak ya da litre su içtiniz:
- 9.Beslenmeniz ile ilgili genel olarak en beğendiğiniz özelliğiniz nedir:
10. Beslenmeniz ile ilgili genel olarak en beğenmediğiniz özelliğiniz nedir:
- 11.Boyunuz:.....m
- 12.Ağırlığınız:.....kg
- 13.Beden Kütle İndeksini hesaplayınız=.....kg/m²
- 14.Yaşına ve cinsiyetine göre BKI yorumlayınız
- 15.Bu eğitim sonrası beslenmenizde bir değişiklik yapmayı düşündünüz mü:1)Evet 2)Hayır 3)Kararsızım
16. On beşinci soruya yanıtınız Evetse hangi değişikliği yapmayı düşünüyorsunuz:
17. On beşinci soruya yanıtınız Hayır veya Kararsızım ise nedenini belirtiniz:

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
TEMEL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sevgili Çocuklar,

Sağlıklı büyümek ve gelişmek için yeterli ve dengeli beslenmeliyiz. Yeterli ve dengeli beslenmek için aşağıda belirtilen dört besin grubunda yer alan besinleri her gün önerilen miktarlarda ve imkanlar ölçüsünde tüketmeye dikkat etmeliyiz.

SÜT GRUBU

Süt, yoğurt, ayran, peynir vb. besinler.
Bu besinler kemiklerinizin ve dişlerinizin sağlıklı olması, kaslarınızın güçlü olması için gereklidir.
Günlük Önerilen Miktar:
• 2-3 su bardağı süt veya yoğurt
• 1 kibrit kutusu büyüklüğünde peynir

ET-YUMURTA-KURU BAKLAGİL GRUBU

Et, tavuk, balık, hindi, yumurta, kuru baklagiller (kuru fasulye, nohut, mercimek vb.), ceviz, fındık vb. yağlı tohumlar.
Bu besinler beyin gelişiminizi, hastalıklara karşı dirençli olmanızı ve kanserden korunmanızı için gereklidir.
Günlük Önerilen Miktar:
• 2-3 kâfiye kadar et veya tavuk veya balık veya 1 tabak kurubaklagil yemeği/ kuru fasulye, nohut, mercimek)
• Haftada 3-4 kez 1 adet yumurta

SEBZE-MEYVE GRUBU

Tüm taze sebzeler ve meyveler
Bu besinler vücut direncinizin artması, gözlerinizin, dişlerinizin, cildinizin sağlıklı ve sindirim sisteminizin düzenli çalışması için gereklidir.
Günlük Önerilen Miktar:
• 2 porsiyon sebze*
• 3 porsiyon meyve*

EKMEK ve TAHİL GRUBU

Pirinç, bulgur, mısır, buğday vb. tahıllardan yapılan besinler ve ekmeç.
Bu besinler enerjinizi olmanızı ve sinir sisteminizin güçlenmesi için gereklidir.
Günlük Önerilen Miktar:
• 4-6 orta dilim ekmeç,
• 1 tabak pirinç veya bulgur veya makarna
• 1 kase çorba

* Porsiyon, elma, armut gibi meyvelerin orta büyüklüğünde bir tanesi, karpuz, erik gibi meyvelerin 3-4 adet, çilek, kivi gibi meyvelerin 10-15 adet, orta boy böğürtlenin 10 adet, havuç ve yeşil sebzelerin doğrandığı zaman 2-3 su bardağına dokkatan miktar bir porsiyon olarak kabul edilir.

ÖNERİLER

□ YETERLİ VE DENGELİ BESLENİN.

□ Kahvaltı yapmadan güne başlamayın. Kahvaltı güne sağlıklı başlamanız, öğrenme ve öğrendiklerinizi hatırlamanız için çok önemlidir.

□ Öğün atlamayın.

□ Vücut ağırlığınızı dengede tutun. Televizyon ve bilgisayar karşısında daha az zaman harcayın. Sevdiğiniz spor dallarıyla ilgilenin.

□ Şeker ve yağ içeriği yüksek besinler yerine besleyici değeri yüksek besinleri tercih edin.

□ Beslenme çantanızda; süt, ayran, meyve suyu, peynir, kuru meyve, ekmeç, taze sebze, meyve, haşlanmış yumurta, et (köfte, tavuk eti), kek, kurabiye veya poğaçaya gibi yiyeceklerin bulunmasını tercih edin.

□ Okul çevresinde kontrolsüz koşullarda üretilen ve açıkta satılan besinleri satın almaktan kaçınin.

□ Günde iki kez dişlerinizi fırçalayın.

□ Yemeklerden önce ve sonra ellerinizi iyice yıkamayı unutmayın.